

Kintzler Zoltán

Chronométre műírás és ékszerész

Aradon, Andrássy-tér 20. sz.

Kizárólag finom és szabályozott órái és jó ízlésű ékszerei, szolid árban kaphatók. Bárminő javításokat elfogad!

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1904. JANUÁR HÓ 31.

IV. ÉVFOLYAM 2. SZÁM. ════════

═══════ MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ════════

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

BÁRÓ BÁNFFY DEZSŐ PROGRAMMJA

Arad, január 30.

Erdély felől, Kolozsvár városából, mint világitó égi fényesség tör elő az eszme, a mely kell, hogy megtestesüljön. Ha ez idő szerint nem is rázhatjuk le egészen Ausztriát a nyakunkról, de keresni, kutatni kell azt a módot, a mely legalább olyan jogokat ad Magyarországra, a melyekkel a gyűlöletes Ausztria rendelkezik. Mert hát ki ne tudná azt, hogy övé az ország, a hatalom!

Ausztria abban a pillanatban szegezi mellünknek a fegyvert, a mikor ő akarja, mert övé az erő, a kifent kard, a villogó szurony, az ágyu és a rablánc... A magyar anya, katonája gyermeke akkor köteles öldökölni és magyar testvérét kivégezni, a mikor az a császári szoldateszka hatalomnak éppen jól esik.

Ezt az égbekiáltóan, erőszakos, undorító és gyalázatos szellemet kell megdönteni és elpusztítani.

Tudjuk, hogy nehéz lesz a küzdelem, a fegyveres osztrák martalóccal: nehéz lesz, mert mi pusztán kézzel megyünk a hareba, az ezer éves magyarállam jogával, a tiszta magyar szív és lélek igazságaival...

És az új eszme megtestesül; igen is kell, hogy megtestesüljön! Mert a magyarság jelenlegi politikai életreje, penészes, büzhött semmiség, a melylyel a bitorló hatalomnál sem mire se lehet menni.

A jelen kormánya a pártjával együtt degenerálódott annyira, hogy képes még arra is, hogy hazáját elárulja... Vagy a mostani többség nem-e elismerte, hogy a hadsereg

nyelve felett nem a nemzet képviselője rendelkezik. Igen, ez a hipperlojális had képes arra, hogy még a chlopi-i, kutyának való hadiparancsot is elismerje és respektálja... Mit szólna ehhez Deák Ferenc, aki a magyar hadsereget és a magyar vezényszót már 67-ben elfogadott és szentesített törvényvel biztosította a magyarnak... És mi történt? Sütba dobott a törvény, paragrafusával együtt. És tanácsosainak szembe vágta a király, hogy hát miért hallgattak a magyarok hosszú 36 éven keresztül?

Mit várhatunk a tehetetlen, a végelgyengülésben szenvedő 48-as Kossuth-párttól? Ez a pipőgya párt csufosan visszavonult a kicsikarható győzelem elől. Szégyenletes visszavonulásával maga ellen zuditotta az ország közvéleményét... Vége a glóriának, vége a nagyra-becsülésnek...

De hát beszéljen a száraz tényállás. A minden ízében degenerált, magát liberálisnak nevező kormány és pártja tehetetlen! Ujjászületni soha nem fog...

A 48-as Kossuth-párt a *Habsburg-Lotharingiai-ház jogára alatt kormányra nem juthat soha, soha!*

Mi lesz hát akkor Magyarországgal?! Erre a sarkalatos életkérdésre megadja a feleletet az Erdélyből kiinduló fenséges eszme, mely hála a magyarok Istenének, báró Bánffy Dezső vezérletével tért fog hódítani Kárpátoktól Adriáig, széles e hazában.

Most már, hogy mi a fő feltétele báró Bánffy programjának? — Magyarország érvényesülése minden vonalon, a mit csak a

67-es alapon ellehet érni. Ugyanazokkal a radikális követelésekkel, a melyekkel a 48-as Kossuth-párt a hiábavaló és nevetséges heccet rendezte.

Bánffy Dezső báró politikai multja fényes bizonyítéka annak, hogy ő megalkuvást, paktumot nem ismer, a mit kiakar vinni, ki is viszi mindeneken keresztül. Ő jól látja, hogy Magyarország közhangulata megérett a radikális mozgalomra, a mely mozgalomnak e világpolitikus a vezéresillaga lesz.

Fel tehát a szent küzdelemre! Tömörüljünk Bánffy báró zászlója alá, a melyre a következő kihetető és jogos követelések vannak felírva:

Önálló vámterület.

Önálló nemzeti bank.

Tehát gazdaságilag teljes függetlenség Ausztriától.

Továbbá Bánffy báró célja az is, hogy bátran, őszinte jóakarattal és nyíltan felvilágosítsák az uralkodót, hogy a hadseregben érvényesíteni kell azokat a jogokat, amelyeket 67-ben törvénybe iktattak. Szóval, Bánffy báró pártja megalkuvás és paktum nélkül követelni fogja a magyar vezényszót, a magyar tisztikart, a mely vivmánytól nagyon természetes, csak egy lépés lesz az önálló magyar hadsereg megeremtése.

Egész nyíltan állithatjuk, hogy csupán mi magyarok vagyunk annak oka, hogy a 67-es közjog kieneses bányája nem lett kiaknázva. Deák Ferenc után minden vezető kormánypolitikus azt hitte, hogy nem érett még meg a magyar közszellem arra, hogy a koronás királylyal szemben a radikális politikai igazságot hangoztassa . . .

Ime, hogy ennek a radikális fellépésnek az ideje már rég küszöbön van, ezt látta be báró Bánffy Dezső, a ki jól tudja, hogy az ő tiszta magyar liberális szellemében fogant szociális politikájával mit lehet elérni a királynál: ha az ő programjának a zászlója alá áll a magyarság. Ennek igazságát fényesen bizonyítja Bánffy bárónak nyílt, bátor és hazafias fellépése.

Bánffy báró zászlója alatt a külön osztályok érdekhajhászásának nincs helye! A val-

lott és szigoruan betartandó szociális szabad-
elvétség nem cégére annak a pártnak, melynek
vezére nyíltan megfogja mondani az uralkodó-
nak az igazságokat, a melyek elismerése és
betartása csak szilárdítani fogja a magyar ki-
rály trónját.

Hogy Magyarország közhangulata Bánffy báró mellett van, azt nap-nap után olvashatjuk a hírlapokból. Alig hogy Kolozsvárott kibontották Bánffy lobogóját, Erdélynek majdnem minden nagyobb városában lavina módra megindult az akció a szent ügyben, melytől a haza boldogulását várjuk.

Ujabban Nagyváradon és mire e sorok napvilágot látnak, már Debrecenben is megalakult az új politikai párt, melynek üdvösségét a közel jövőben érezni fogja minden magyar ember.

Sok város és kerület van még hátra, a hol talán még tartózkodnak szintvallani, de a szívben és lélekben minden bizonnyal él már az akarat, a mely a közeljövőben kell, hogy megnyilatkozzék.

Ilyen Aradmegye és Arad városa is. Dacára annak, hogy Arad város lakossága igen poliglott, de ittmégis fészke van a gyökeres és változhatatlannak látszó ó-liberális szellemnek, mely belátja — és be kell, hogy lássa — hogy nemzeti új életünknek ez a szellem nem létgyökere; és ha talán volt is, de a lüktető erő kezd aláhanyatlani, a nemzeti lét gyökerének — az ó liberális szellemben — fogy a tápszere: szóval a közeljövőben ki fog mulni.

Mi lesz velünk, ha nemzeti életünk nem életképes, ha nem orvosoljuk önmagunkat? Elpusztulunk! El fog nyelni bennünket a világhódításra született nagy germán politika, vagy a fagyos észak lehellelte fog megbénítani bennünket, mint a hogy 1849-ben is megtörtént.

Tehát nem kell tétlenül nézni az országos mozgalmat.

Előre polgártársak és sorakozzunk báró Bánffy Dezső igaz magyar nemzeties hitvallásának zászlója alá!

Liptófalvi István.

MARGIT.

Ott pihen már földanyánk ölében
 És álmodik a siri vánkoston,
 Sirja felett az alkonyi szellő
 Dalt suttogva halkán tovább oson.

Mosolygott, míg a halál jött érte,
 S rálehelé örök álom csókját
 És mosoly ült rózsapiros ajkán,
 Hogy lezárták fehér koporsóját . . .

Korán hervadt mosolygó virágom
 Én kérdezek, felelj édes nekem,
 Hallod-e ott, ama szebb hazában
 Az én gyászos szomorú énekem? . . .

Mond virágom, fáj-e ott az élet
 S van-e, mint itt, madárdalós berek,
 Szép-e az éj ott az álmok földén,
 S rosszak-e, mondd ott is az emberek? . . .

Ó, felelj hát, lehullt szép csillagom,
 Mondd, van-e a sirtutul szerelem
 S ha egykor elmegyek utánad,
 Az álmokat folytatod-e velem? . . .

Hollósi Sándor.

KRÓNIKA I.

ZSINDELÝKE ÉSZREVÉTELEI.

(Ellesett párbeszédéből.)

Mit higgyen az ember az újságoknak, amit ma meg-
 irnak, azt holnap demontálják, holnapután pedig megerő-
 sitik az első híradást. Most már aztán okosodjék ki az
 ember a sok visszaszívás, állítás és demontálás között.

Igy volt Ferdinánd Károly főherceg házassági híre-
 vel is. Már mint fűt occompli emlegették a messzailansot
 és két-három nap alatt az egész világ sajtója visszaszí-
 vott mindent. Az utóbbi híradások nyomán egyébként
 Ferdinánd Károly inkább halgat a szívére és nem engedi
 magát befolyásolni. Szép dolog az és a sorsnak különösen
 kedves játéka, ha egy szegény polgár leány ilyen végtelen-
 nek látszó szerenésében részesül.

Az utóbbi évtizedek alatt — a mint a tantim mondja
 — az ilyen házasságok mind sikerültek szerelmi szem-
 pontból, hűen és példásan élnek a házastársak Ámbár az
 ilyen házastársaknak igen könnyű hűen és példásan élni,
 mert van hozzá módjuk. Ha úgy véletlenül ráunnak egy-
 másra hát az egyik jobbra, a másik pedig balra utazza
 körűt a világot. Könnyű ám így jó és példásan élni. De-
 hát az mégis felette érdekes lesz, ha Ferdinánd Károly
 feleségül veszi Czuber Bertát.

Világraszóló akciót indított római pápa és MarcelPrévost a
 mélyen kivágott ruhaviselet ellen. A pikantériák és a sikamlós
 történetek mestere egyszerre morál prédikátornak csapott
 fel. A tántimtól hallottam, persze hallgatózva, hogy egy
 Felsőzúzek című könyvet is írt, a melyben ugyancsak elő-

fordulnak mélyen kivágott ruhás hölgyek, sőt, sőt . . .
 Többet nem hallhattam meg, mert újabb vendég érkezett
 hozzánk. Hogy Prévost mi a csodabogarakat ért a fél-
 szüzek alatt ezt én bizony nem értem. Még a mindent-
 tudó vöröshaju esitri barátnóm se tudott erről határozott
 felvilágosítást adni. Azt mondta, hogy a felszüzek már
 valószínűleg úgy születnek, hogy így lehet őket nevezni.
 Csak azt nem tudja, hogy ezt a kifejezést lehet-e a fér-
 fiakra is alkalmazni, no erre már aztán elmosolyogtam
 magam, még se hittem, hogy annyi naivitás van az én vö-
 röshaju barátnóm lelkében. Az ilyen dolgokról úgy lát-
 szik, hogy én többet tudok. Pedig nekem azt szokták
 mondani, hogy én rettenetesen naiv vagyok.

Most a színházban igazán szenzáció számba mennek
 az előadások. Egyre-másra sorra kerültek a szép régi
 drámai darabok, a melyekben Mariházi Miki a legelsőbb-
 rendű szerepekhez jutott. De hát végre nemcsak az Al-
 föld kritikussa látta és írta meg, hogy Mariházi Miki egy
 szemenszedett rossz színész, hanem már a napilapok is
 belátták, hogy színházunknál milyen orvtámadásokat intéz-
 nek a színművészet ellen. Nekem nem kenyerem a kri-
 tikusi mesterség, különben is tudtommal Mariházi mű-
 vészete e lap más helyén van kellőleg méltatva, én csak
 egyes körülményekre — a melyek a fülemhez jutottak —
 térek át.

Mikor még Csiky László volt a színtársulat hősze-
 relmesse Mariházi Miki meg még csak pelyhes csibe,
 gyakorlatos színészeeske volt, körülbelül — óriási sok idő
 előtt — talán két éve lesz majd a nyáron, mikor a tár-
 sulat Gyulán volt, hogy kérte Csiky, hogy könyörgött a
 direktornak, hogy a gágogó Mikit, a ki csapni való rossz
 még az epizód szerepekben is ne küldje el. Mert Zilahi
 minden áron megakart Marikázi Miki színpadi gagogásától
 szabadulni. Csiky tovább könyörgött:

— Nézd direktor ur, hiszen majd csak lesz belőle
 valami, látod te vagy az oka, te hoztad le Budapestről
 a — senki színház — színész gyakorlatosát. Szegény
 lehozta a butorait, három társzekerre való ruhatárát és te
 most elakarod zavarni a környezetedből szegény gágogó
 Mikit.

Addig zengett Zilahinak a jó szívű Csiky László, a
 míg végre a bohém lelkű színi direktor, a becsületes Zsül
 engedett a művész kollega kérésének és a gágogó
 Miki továbbra is a társulat tagja maradt.

És csodák csodája, rövid idő múlva Miki még segí-
 tette el expediálni Csikyt a társulattól, akkor amikor a
 bohémlelkű Zsül kegyébe meggyökeredett az ő jellegzetes
 gagogásával.

No, hogy ilyen hálátlan ez Miki színész óriás, ezt
 már nem mertem feltetelezni róla. Hogy szívében és lel-
 kében rettenetes ambiciózus indulat dul, azt a tantim a
 következőkből tapasztalta:

Egy minden ízében önérteteslelkű ur, ha már színész
 óriás is akar lenni, hogy lehet olyan, hogy beleüti az or-
 rát olyan dolgokban, a mi neki büzt, a környezetének is,
 de még a nézőnek is pedig nevető göresöt okoz . . .

Hogy játszhatja el nyílt színen, a közönség előtt Mariházi Miki a Lovodi árvában Roschester lordot, az Ujabb veszedelemben pedig azt a férfi szerepet, a melyben a játszóknak Adonis-nak, vagy Apollónak kell hogy látszassék az ideál, az őt szerető nő szemében. Szegény aradi színház — folytatta a tantim — neki is kijutott az uri jelzóból. Ugyanis, ha már egy vályogvető pirioposi cigánybandának egy uri esirkefogó primása van, ha az éjjeli mulatónak végzett uri főpincére van, ha egy hordár gyorsposta és kengyelfutó vállalatnak uri, isten tudja mi volt, de uri a vállalkozója, miért ne lenné az aradi nemzeti színháznak egy saját külöi uri színésze, a kinek a multjában — az ő állítása szerint, tanu erre Sarkadi — két egész milliója van a levegőben.

Az ilyen kifogástalan uri passzióval telt mult mindenetre predestinál arra, hogy az aradi nemzeti színházban két évi gyakorlatozással el lehessen játszani a Rochester lordot és az Ujabb veszedelemben Freydierest. Hja, de csak az aradi nemzeti színházban, a hol ugylát szik a magas gallér, a vasalt nadrágban a pipaszár lábak, a feeske farku frakk, a báránybőrös ködmön és a gá-gágogó és hörgő organum imponál. Szegény aradi nemzeti színház!

A többit most már az Alföld kritikusanak hagyom. Most pedig abbéli esodalkozásomnak adok még kifejezést, hogy szegény Almási Lola megunta az életét . . . Ilyenkor bizony nincs helye a szarkazmusnak, sőt sajnálom szegény Lolát, a kit rossz anyagi helyzete üzte a végelkeseredésbe . . .

Lám lám, azok a rossz nyelvek, szegény Lola talán mégse olyan komoly öngyilkosjelölt, amint azt az ember az első megdöbbenő benyomások alatt hitte. Különbent demantálta is a Függelenség ciceróban szedett öngyilkossági híret, amennyiben kijelentette szegény Almási Lola, hogy ő csupán beteg volt és morfiomot pedig azért vett be, hogy fájdalmai csillapodjanak. A kelletténél egy szemernyivel többet vett be az altató szerből, ez az egész . . . És ő egyáltalán nincs anyagi zavarban, ő neki mindég elég a pénze, ez igaz is lehet, mert toaletjei egy esepet sem bizonyítják azt, hogy dacára a kis gagenak, pénzzavarban lenne. Szegény Almási Lola ugy látszik, hogy ugy a fővárosi, mint a vidéki sajtó szívesen foglalkozik a kokotte szubrett színésznővel. Mivel Almási Lola lenyilatkozta a mérgezési hirt, így hát nekem semmi egyéb megjegyzésem nincs.

Az utolsó leány zsuron ujra szóba került Deutsch Izi, bizonyny sokat esuklott, mert két esetben is emlegettük.

Vöröshaju esitri barátnóm atyja ügyvéd s otthon nálok sokszor beszélnek a törvényszéken előforduló esetekről. De átadom a szót barátnómnek:

— Haljátok gyerekek az apuskának tárgyalása volt a multkor a törvényszéken védői tisztet töltött be. Egyszer csak maga mellett látja dr. Deutsch Izit, megjegyzendő, hogy semmi dolga sem volt neki ott, mégis előkelő pozét mivelve és rajzírónt tartva a kezében, mintha

zsurnalisztikai tudományát szaporítani akarná foglalt ő is helzet a papa mellett . . . Ez feltűnt mindenkinek még a tárgyalást vezető elnöknek is, a ki tréfásan jegyezte meg egy mellette levő bírónak, hogy: ni ott van megint az általános védő. Így teszi magát mindenütt nevetség tárgyává Deutsch Izi.

Csitri barátnóm egyébként ujra előrukkolt néhány — d. — Deutsch Izi kritikai esodabogar szemelvényvel. Ime itt vannak:

„Tegnap délután Csókonszerzett völegény ment. Az előadás *közepes volt*, Rózsa Lili a főszerepben ma csak *talcsbetétjével* tudott hatni. Györe *jó volt*.

Este „Svihákok“ került színe. Az előadás nagyon *rossz volt*. A színpadon lézengett egy *csomó köhögő, rekedt hangu alak. Nem is lehet esodálkozni ebben az egészségtelen időjárásban*. Németh siralmasan *gyenge volt*. Rózsa Lili alakítása megfelelő, csak hogy ma színtelenné vált. Polgár Adolárja *jó volt*. Főthi Mimi je megjelenésében kedvessége- és pompás toiletteivel hódított. *Tánca és éneke ma alig maradt a felszínen, a mi indispotitójának tulajdonítható*. Ligeti is *gyenge volt* a Sarkaditól megszokott alakításokra. Almási és Répási pompásan hozzájárultak az *általános köhögéshez*.”

A nyole tiz soros esodabogaras mondatokból összeháztolt írka-firkában éppen hatszor fordul elő, hogy *jó volt, rossz volt, közepes volt*, vagy mi a csoda is *volt* ?!

Ur isten, hogy nem retten vissza dr. Deutsch Izó az ilyen fületlenségektől az mégis bosszantó.

Mindannyian kacagtunk esitri barátnóm humoros előadásán és azt mondtuk, ha Deutsch Izi orvos lenne, hát nagyszerűen tudná leírni, kinek milyen betegsége *volt* és hogy milyen időjárás *volt*, mikor egy csomó ember — alak — a színpadon köhögött.

Egyébként igen bus lehet Deutsch Izi — folytatta esitri barátnóm — mert borotvált arculatján nagyon lesirt a bänkódás azért, hogy a ki a multkor Svihákokban indispotitójával küzdött a bájos Főthi Frida nines Aradon. No, valószínűleg mikor e sorok napvilágot látnak Deutsch Izi arculatja is ki fog derülni, mert Friduska minden bizonynyal itthon lesz.

Leányok — szoltam én — Deutsch Izi nek ezuttal valami érdeme is van, legyünk csak igazságosak. Dieséretet érdemel azért, hogy szegény Füredi családjának száz néhány koronát gyűjtött. Ilyen uton, módon működjek ő, akkor még Zsindelyke nagyrabecülését is kiérdemli, de a tollat tegye le, mert észjárása és irástudatlansága avatatlan arra, hogy színi kritikus, vagy tárcairásra adja a fejét. Szóval, a ki nem tud arabusul, az ne beszéljen arabusul, hallgasson a jó szóra és ne tegye magát örökös nevetségessé. Amen.

Ugy legyen-ről jut eszembe, hogy Aradon még mindég tart a vallási villongás. A temesvári püspöki palotából erős támadások intézettek a kegyes minorita atyak ellen.

A Temesvárról kiinduló harenak nemes célja van, mert Aradon ezáltal vélik elérni azt, hogy egy új kato-

likus templom létesüljön. És hogy ez már tényleg a közeljövőben meglesz, az tényleg Kiss Ferencnek az agilis ipartestületi titkárnak és Berán Antal elnöknek köszönhető, akik minden követ megmozgatnak hogy Arad egy új templommal szebb legyen.

Meg vagyok arról győződve sem Csák Církék a minoriták derék tartományi főnöke, de még a többi szent atyák sem bánják azt, ha Aradon egy katolikus templommal több lesz.

Azon még inkább esodálkozom, hogy lovag Kristyóri Muki bácsi olyan átváltozó Fregoli művészettel viseltetik az új templom építési ügyben, hol Csák Církék és a minoriták mellett van, hol pedig tudomásul veszi az építési bizottság határozatát, sőt mi több, még a gyűlésükön is részt vesz. Így szokott az lenni mikor az ember egyszerre két széken szeret ülni . . .

Nem mulasztom el megemlíteni, hogy az aradi daliás atléták bálján igen jól mulattam, igazán megérdemli a dicséretet az atléta klub vezetősége, hogy olyan élelmes tud lenni.

Az már igaz, hogy egy táncostélyen az a fő, ha a leányok nem árulnak petrezselymet. Az atléták bálján bizony egy leány sem ült, mindannyi táncolt. Én ha majd egyszer férjhez megyek, ha nálam kisebb is lesz az élet-párom, de azt minden esetre megkövetelem tőle, hogy atléta legyen minden tekintetben.

Éles Béla dr. szintén élére állt egy nem antiszemita mozgalomnak, a mely egyébként valami revansbál eszméjében esuesosodik ki. Allitól az országos vásáron igen kevés zsidó vallású leányka és asszony vett részt. És ezért kizárólag csak izraelita szépek vehetnek részt Éles Béla fő-főrendezőse alatt álló táncmúri.

Ugy látszik, hogy Arad társadalmának közszelleme egészen befészkelte magát a felekezeti háborúság szörnyetege. Dehát így van ez, azelőtt mikor még nem voltak recipiálva és emancipálva zsidó polgártársaink, a keresztények nem akartak velük egy tából enni . . . Ma pedig, hogy az emberiség igaztörvénye szerint polgári jog szempontjából egyesítve lettek, szóval elismertettek, hálából most aztán ők hódolnak a korpa és a malac teoriájának. De higgye el Éles Béla dr., hogy ez nem egészen lehet helyes, és hogy ez úgy van, meri állítani —

Zsindélyke.

LUCIFER ÖNVÉDŐ BESZÉDE.

(Lucifer egy titkos társaság fehér ülésén nem jelent meg. Ezért őt „törványt-látók” elé akarták állítani. Lucifernek megengedettett a védelem, mire az ördögöknek ördöge az alábbi kötött beszédet tartotta maga mellett.)

Bár nincs szarvam — mert hisz nős nem vagyok —
A lábam, formám mindenképp helyes,
Szemem szokatlan fényben nem ragyog,
Fehérje nem zöld, pontja nem veres:

Nincs lólábam, lenyuló görbe orrom,
Nincs undort keltő hernyó-alkatom:
Én vagyok Lucifer mégis, ha mondom,
Az ős-erő, a bűn, a hatalom,
Az örök-élet, a nagy, láthatatlan
S a mégis mindenütt jelenvaló,
Ki gunyolódok, kacagok magamban,
Megtvetve azt, mi szép, mi szent, mi jó:
Ki megveszem e nagy bolond világot,
Ki porembernek a nyakára hágozok —
Én vagyok a sátánok főnöke,
Ördögöknek ördöge! . . .

Mi vád ez? . . . mily panasz van ellenem?
Hát nem vagyok én mindenkor jelen?
Ki meri itt szemembe mondani,
Hogy nem tudom lelkét megszállani?
Ti nem bíraskodhattok én f lettem,
Mi mélyen, rejtve ülök szívetekben
Nézzetek össze mind: vajjon ki tudja,
Hogy annyi jó barát bőrébe bujva
Nem én ülök-e itt-ott köztetek?
Mi bizonyítja hát hült-helyemet? . . .

Hisz Lucifer sohasem volt látható!
Vagy mikor volt sátán tapintható?
Bár a teremtés óta létezem,
Eddig még nem hagyott el az eszem,
Hogy az emberek millióiból
Egy emberré törpüljek, tudva jól,
Hogy rám törnek és elveszitenek
A fölzsabadult bárgyu emberek!

Tehát én most is csak azt állítom:
Hogy ott voltam a lakomátokon,
Igen ott voltam! csaknem láttatok,
Mert, mint mondtam: láthatlan vagyok!

Én terpeszkedtem végig gyomrotokban,
Én vigyorogtam rátok borotokban,
Ivásra, kedvre én unszoltalak,
Mézzel csurgatva minden poharat —
Kinek „ördöge” volt, szemem szedett
Rossz élekekkel sajtolni könnyeket:
Én adtam annak szót az ajakára,
S én biztam azt a sötét éjszakára
Később, — mikor asztalt bontottatok
S itt-ott egymástól elmaradtatok —
Én korbácsoltam fel véretekkel,
Hogy nótázásban teljék kedvetek
S oly jól esett, hogy az éj ele-igázott
S rajtatok az ördög hatása látszott,
Hogy rám hallgattatok mind — hajnalig . . .
En mutattam az élvek utjait, —
Mert minden inger, vágy, mely születik:
Az én peccétemmel ékeskedik.

Ismerjétek hát el hatalmamat
 S oldjatok fel a szörnyű vád alól.
 Mert — bár nem látjátok lólábamat :
 A köztudat előttem meghajol.
 Mig tudja, hogy mindenkor ott vagyok
 A hol csak lenni akarok . . .
 S most visszavetek minden talmi vádat,
 S becses kegyébe ajánlom magam
 Az egész társaságnak !

Ezzel végeztem is beszédemet —
 Kérem, tisztelt Rend, fölmentésemet !

IZA ÉS PÁLMA.

Regény.

Irta: Liptófalvi István.

Bécsujhelytől alig néhány kilométernyire van az a zárda, melynek falai közt élte át ifjuságának és öregkorának nagy részét Don Carlos, a híres spanyol trónkövetelő. Kétségbeesett harc dult szívében, mikor ezernyolcszáznyolcban Napoleon parancsára végleg el kellett hagynia Spanyolországot. Osztrák földön telepedett meg Don Carlos, hogy onnét, ha lehet, kezdje meg majd a kalom adtán azt az aspirációt, ami őt ősei örökébe visszajuttathatná. Hiába való volt minden reménysége, mert az ezernyolcszázharmincban kelt saliai törvény végleg kirekesztette őt a spanyol trónvárományosok sorából . . . VII. Ferdinánd halála után, ámbár Don Carlos újra reményt táplált a spanyol trónra, sőt háborut is viselt az őt megérdemlő koronáért, de hadserege a — carlisták — elvesztették a csatát. Ez a szomorú esemény aztán végleg eldöntötte Don Carlos sorsát. S ezután mind haláláig Ausztriában élt, hol Frohsdorffon, hol pedig Triesztben, ahol aztán meg is halt, a mult század hatvanas éveiben.

A frohsdorffi zárda falai közt, mikor még Don Carlos kastélya volt, sok fejedelmi vendég megfordult. Ma már csak az idő patinájával burkolt falakon lévő sűrű lilium cimer díszítések engednek arra következtetni, hogy e sokat regélhető falak tulajdonosa egy szerencsétlen trónkövetelő volt, kinek álma, vágya, mind haláláig a multak dicsőségeitől fényesen ragyogó spanyol korona volt.

Mint minden e földön, idők multával — Don Carlos kastélya is idegen kézre jutott. A trónkövetelőnek egy tisztelője, a francia eredetű Chambord, vásárolta meg jó pénzért az odon kastélyt, és ő alakította át annyira, amennyire egy modernebb zárda az teljesen megfelelhett.

Don Carlos kastélyából európai híré leánynevelő intézet lett, a hova az előkelő magyar családok is szívesen küldték el leányaikat nevelni. A főnöknő-

vel együtt tizenketten, mind apáca testvérek és egy francia abbé adták meg a növendék leányoknak azt a nevelést, ami egy urias polgári élethez szükséges. A nevelésben főcél náluk a háziasság, az egyszerűség, mely elveket, ha befogad a gyermek-leány lelke, akkor bátran nézhet a jövő elé.

Chambord az alapító, elérte a célját, poétikussá, kedvessé és örök ifjúvá tette az odon falakat, amelyekben azelőtt a szomorúság, a kétségbeesés honolt, — most vig kacaj és gyermek örömeiktől lett hangossá. A falak díszítésein látható liliumok szinte harmónikusnak látszottak a zárda lakóinak ártatlanságával . . .

*

A vasutállomásra éppen most robogott be a Bécs felől jövő gyorsvonat. Két tizenhat, tizenhét évesnek látszó lányka sietett kiszállni egy első osztályú coupéból, nagyon siettek, mert e kis állomáson csak egy percig állt a gyorsvonat.

A leányok elé egy fiatal abbé sietett, a ki francia nyelven igen szívélyesen üdvözölte őket és látszott rajta, hogy örvend a leányok viszontlátásán.

A leányok még visszafordultak és búcsút intettek a coupé ablakából feléjük integető fiatal embernek . . .

Az abbé hirtelen visszatekintett és kíváncsian kérdezte Izától, hogy ki az a fiatalember ?

— Földink, Barkócy Tihamér festőművész. Most Párisba utazik. Budapesten, mikor a papa megvált tőlünk, az ő gondjaira bízott bennünket. A papa nagyon szereti őt, különben Barkócy a papának köszönheti, hogy híres festő lett belőle. A papa volt a mecénása.

Az abbé megnyugodott e feleletre, de azért nem állta meg, hogy újra vissza ne nézzen a szürke ködbe tovább robogó vonatra. Megnyugodva tapasztalta az abbé, hogy a leányok egyike se veszi nagyon szívére azt, hogy utitársukat Páris felé vitte a sorsa. Különösen Iza komtestől kérdezősködött még Barkócy felől . . . De Iza feleleteiből kivette, hogy az egyszerű és természetes feleletnek semmi háttéré sincs.

A nevelő-intézet abbéját mégis bosszantotta az, hogy gróf nagygorbói Garboy Félix egyetlen leányát és a másik növendéket: Dóry Gáspár képviselő leányát Pálmát, akik a karácsonyi ünnepeken otthon voltak, már a budapesti állomáson a festő gondjaira bízták a szülők . . . Ez sehogy se ment a bonton szabályaihoz szokott abbé fejébe. Egyébként is példátlan ellenszenvvel viseltetett minden művész iránt: különösen pedig a festőket ki nem állhatta. A festőt és színészt úgy kerülte, mint az ördögöt. A zöldlelkű kis francia abbé egy négy üléses csukott batárhoz vezette a leánykákat és szó nélkül segítette fel őket az ülésbe. Az abbé a leányokkal szemben foglalt helyet . . .

Pálma a fekete szemü tündér — amint otthon

a diákok mondták neki, ha mellette elmentek — eddig egy árva szót sem szólt. Különös komolyság volt a bájos gyermek arcán. Meglátszott rajta, hogy valami nagyon bánthatja őt . . . Az abbénak csak most tünt fel a mindig pajzán és vig kedélyű leánya szomorúsága.

— Pálma kisasszony, mi lelte magát, hogy annyira le van hangolva? — kérdezte az abbé, és udvariasan takargatta be a plaidekkel a fázékony leányok lábait.

Pálma csak néhány pillanat mulva rezzent fel merengéséből, alig hallotta, hogy mit kérdezett tőle az abbé. A hitoktató újra nyájaskodni kezdett, a prémes bundácskák gallérjait emelgette fel, mondván, hogy a kisasszonyok fülecskéjét ne csipje a hideg.

Iza igen lekötelező szíveséggel fogadta a fiatal abbé udvariasságait, ellenben Pálma különös el-lenszenyvel viselkedett a mindenbe avatkozó francia pap iránt.

— Mond Pálma — szólt most Iza — milt téged? Már a tisztelendő ur is kérdezte, hogy miért vagy olyan levert.

Pálma úgy összehuzta magát a batár kényelmes ülésében, mint a zuzmarás faágakon a hidegtől gubbasztó kis veréb. A magas prémes gallérból most aztán előre nyújtotta fejcskékjét és Izára nézett. Köny ragyogott a szép fekete szemekben és majdnem sirva mondta barátnéjának, hogy a hosszú ut-tette lehangoltá. Erdélyből nem csekélység Frohsdorffig utazni.

— De hiszen Budapesten egy egész napot pihen-tünk, — mondta Iza — és a papáink elég kellemessé tették azt a napot, meg Barkócy is elköve-tett mindent, hogy elfeledtesse velünk az ut fáradalmait. Különben én már Budapesten észrevettem, hogy neked valami bajod van. Az apuskád sem volt valami jókedvű . . .

Pálma erre semmit sem szólt. Titkolni akarta lbánatát és elfordult Izától, a csukott batár jégvirá-gos ablakán át nézte merengve, a mint sűrű pely-hekben hullt a hó. Titokban, hogy az abbé és Iza észre ne vegye a karmantyuból kivette, kis kendőc-skéjét és felfogta vele azokat a könyeket, melyek a korán gondba borult lélek és szív fájdalmából fa-kadtak.

Iza bizony észre vette, hogy barátnéja könyezik, részben sejtette is, hogy miért. Családi ügyek anyagi zavarok, azt hallotta ő már otthon is, de ügyet sem vetett rá. Iza nem is törődött Dóryék dolgaival, ámbár barátnéját nagyon szerette, de azt még most nem tudta megérteni, hogy családi és anyagi dolgok miatt valaki még boldgtalan is lehet. Mit tudta azt Iza, hogy az ő atyja is azért vállalt főispáni méltóságot, hogy szaporítsa jövedelmét, s később aztán majd csak meghozzák az összekötte-tések és mameluk szolgálatok, az államtitkárságot.

— vagy még talán a miniszterséget is . . . Az ilyen dolgokat Pálma hamarabb megértette. Azt is jól tudta, hogy az ő atyja Iza atyjának köszönheti azt, hogy képviselő lett. És azért mégis sok pénzbe került a képviselőség és azt is tudja, hogy honnét szerezte az apuska a pénzt, véletlenül fültnuja volt most karácsonykor egy családi szcénának. Meghal-totta, hogy az édes anyja, mi sok mindent vetett az ő atyja szemére. Még az ő hozományáról is szó volt, sőt erről beszéltek legtöbbit. A mama azt mondta, hogy a könnyelmű apa koldusbotra juttatja egyetlen gyermekét . . .

Pálma keble hullámozott az elfojtott zokogástól, a korán érett gyermek-leány minden fájdalmát át-érezte annak a kétségbeesett gondolatnak, mely egy előre látható nyomorúságos és kétségbeesett jövő re-ménye nyujt . . .

A kocsiban a szép gyermek még mindig a jég-virágos ablakot nézte. Ügyet sem vetett arra, hogy Iza és az abbé milyen jó mulatnak . . .

Nem szívesen jött Pálma vissza Frohsdorfra. Inkább otthon szeretett volna maradni, szüleit nem akarta azzal megbántani, hogy megmondja nekik, hogy ő tudja azt, a mit előtte titkolnak. Hát inkább engedett édes anyja rábeszélésének és vissza jön a zárdába, a hol neki mindennapja csak szomorúság és kétségbeesés lesz. Már Iza barátnőjét sem szer-rette annyira, mint az előtt, már azért is, mivel titkolózni kellett előtte és ő egyre zaklatta kérdésekkel. Pedig Iza komtesse igaz barátnői érzellemmel volt Pálma iránt. Csakhogy ő sokkal könnyebb vérű volt. Iza még a legkomolyabb dolgoknak is megtalálta a nevetséges oldalát. Azért aztán nem tudta elhinni azt, hogy Pálma tényleg az otthon miatt búsul. Iza csintalan naivsággal azt kérdezte Pálmától, hogy talán Barkócy miatt búsul, a ki az utóbbi időben igen sokat foglalkozott vele.

— Dehogy, — felelte egykedvűen Pálma, — hiszen Barkócy téged szeret. Tudom, meggyőződtem arról, hogy szerelmes beléd.

Iza úgy tett, mintha azt nem is tudná, hogy Barkócy tényleg rajong érte, . . . Iza már most tudta azt, hogy semmi célja és semmi értelme nem volna annak, hogy ő Barkócyt szeresse. Az ő igényei egészen mások, az semmi, hogy gazoagnak hitte magát, de ő grófkisasszony, a ki csak nem elégedhet meg egy piktor udvarlásával. Ő éppen olyan kö-zömbösen vette Barkócy széptevéseit, mint akár a kis ifju abbé, vallási hasonlatokba foglalt, titkolt sze-relmi megnyilatkozását. Sőt, a tizenhét éves Izának sokkal jobban tetszett a francia abbé szerelmes sima, gyöngéd pillantása, mint a Barkócynek villámló, ku-tató és mindenkiben modelt kereső szuró tekintete.

Az abbé már hosszú ideje nem szólt semmit, hol az egyik, hol a másik leányt nézte és a derekáról leomló olvasó gyöngysort pergette idegesen. Lát-

szott rajta, hogy bosszankodik azért, hogy a leányok olyan nyelven beszélnek, a melyet ő nem ért meg.

Nagyokat zökkent a batár, mikor hepehupás talajt ért. Az abbé boldog volt ilyenkor, mert Izával szemben ült és ilyenkor mindig oda tartotta a kezét Iza vállához, nehogy az ablakot beüsse, ha arra dől.

Most is, hogy Izához kapott az abbé, Palma mosolyogva jegyezte meg, hogy az abbé ur milyen udvarias. A kis páter olyan veres lett erre, mint a rák, s alig tudta eltitkolni zavarát. . . Különben Palma előtt nem volt titok az, hogy az abbé fülig szerelmes Izába. Hiszen az ötven növendék közt Iza, a legesintalanabb, lett leghamarább Mária gyermek és a legtöbb szent képet kapta az abbétól.

— Már nem soká a zárdához érünk. — mondta Iza, — nézd Palma itt a patak hídja. Most be van fagyva a patak. Ezelőtt három héttel, mikor haza mentünk, minden fekete volt, most pedig minden fehér. A fák s milyen lomposak a havazástól.

— Én nem szívesen jöttem ide vissza, — jegyezte meg Palma, — jobban szerettem volna otthon maradni.

— Bizony én is megelégedtem már a zárdai élettel, de ne búsuljunk Palma, majd csak eltelik valahogy az idő juliusig.

Az abbé még a zárdá kapuja előtt kiugrott a kocsiból, hogy elszibadt lábait ruganyossá tegye és hogy lesegítve a növendékeket, akik bizony szintén alig tudtak hirtelen lábra állni, úgy el voltak fázva.

Nagy uongás volt a zárdában, hogy az intézet esze (Palma), — és a kedélye, a csintalanság főmestere (Iza) megérkeztek. A Mári-gyermekek nagy ujongással vették körül Izát.* Az angyal-gyermekek, akik jobban szerették a másik magyar leányt, Palmát, éljeneztek.

Volt zsi-bongás, lárma az étteremben, minék a főnöknő megjelenése vetett véget . . .

*

Télen nagyon egyhangu élete volt a növendékeknek. Különben most sokkal hosszabbnak tetszett nekik a tél, mint máskor. Palma és Iza hogy a zárdába érkeztek, alig egy hétre rá hatalmas dunnákat kaptak hazulról, mert januárban kegyetlen hideg volt és hát bizony a nem valami meleg hálótermekben éjszakára jól esett a pelyhes dunna-takaró. Milyen nagy tekintélye is volt a két leánynak a többi növendék előtt. Ha valami csinót követett is el — a növendékek között — a két fő Mária-gyermek, nem árulták volna el őket félvilágért sem . . .

Az angyal-gyermekeket nagyon bántotta az, hogy vezérük az egyik fő Mária-gyermek, amióta a karácsonyi vakációról vissza jött nem volt többé

olyan vig és közlékeny, mint azelőtt. Pedig sok mindenben kedveskedtek neki, az ő kedvéért még Iza, a Mária-gyermekek vezérének, a kávéját is jól megsózták, még ez a kacagató csny se tudta megnevetetni szegény Palmát. Pedig az édes anyjától minden héten szép levelet kapott. Az anya türelemre intette gyermekét és kérte, hogy maradjon csak a zárdában júliusig, hiszen majd csak eltelik az idő. Otthon ninesen semmi baj, a papa nagyon jól érzi magát, az igaz, hogy sokszor nincs otthon, de hát Budapesten az országházban nagyon igénybe van véve . . .

Palma anyja nagyon csodálkozott azon, hogy leánya annyira aggódik az otthoni dolgok miatt. Nem sejtette azt, hogy leánya tudja azt, hogy a tönk szélén állnak, ha csak valami véletlen ki nem segíti őket a hinárból.

Ugy február közepe felé örömhirt kapott Palma. Dóry Gáspár a képviselőház egyik alelnöke lett a a mi által aztán egy időre elődázta a hitelezők erőlyesebb fellépését . . .

Dóry Gáspár leánya jól tudta, hogy atyja a képviselőház alelnöki állás tekintélyével sok mindent el fog érni. Palma nagyon szerette szüleit, de szíve mélyén valami kétség támadt atyja tisztessége iránt. Mikor úgy néha egyedüt maradt, lelke mindig a a jövőben kalandozott és ha atyjára gondolt a végtelen szeretett mellett ott érezte szívében azt a sejtelmet hogy atyjának nem jó vége lesz.

Hogy Palma édes anyja most realisabb, szinben irt az otthoni körülményekről a leányka újra vissza nyerte régebbi kedvességét. Sőt tultett Izán, mert szellemileg sokkal fejlettebb volt.

Most már aztán úgy az angyal párt, mint a Mária-párt a mikor csak szerét tehették, igen jól mulattak. Céljuk az volt, hogy agyon bosszantsák az apáca testvéreket, a kik közt volt egy igen termetes alak, akit Iza pomádés tégelynek nevezett el. Kikarikaturázták mind a tizenkét testvért, esupán a főnöknőt nem, a kit nagyon respektáltak.

A kikarikaturázás arról jutott eszükbe, hogy egy alkalommal Mária Kunigunda testvér cellájában egy „Wiener Carikaturen“ lappeldányra akadtak. Mária Kunigunda volt a legcsunyább és a legszigorubb az összes testvérek között. Palma ezt Sanyaru Vendelnének nevezte el és ez a név rajta is száradt. Most aztán visszaadták a kölesönt Mária Kunigundának. Egy bajoros növendék kitünő rajzoló volt és alaposan megrajzolta a torzképet egy iv rajzpapirosra; lapfejnek pedig odaragasztotta a kivágott „Wiener Carikaturen“ címét. A torzképet aztán egy este rajzszöggel oda tűzte Iza Sanyaró Vendelné testvér ágya fölé . . .

Mária Kunigunda soha többet nem volt szigoru és kérlelhetlen a növendékekhez. Nagyon megijedt. Mert ha kiderül, hogy ő pikáns irányu élclapokat

* Angyal-gyermekek: a kezdők. Mária-gyermekek: a haladók.

csempésztet be magához, bizony menthetetlenül kicsapták volna az intézetből. De előbb érzékeny bűntudásban lett volna része . . . És mehetett volna templomépítés vagy egyéb célokra könyöradományokat gyűjteni, szóval koldulni . . .

Ilyen apróbb csinytevések közt mult el a tél. Március, a tavaszt fakasztó hónap is beköszöntött, A növendékek végtelen örömére. E hónap vége felé már hosszabb sétákat tettek a zárda óriási parkjában, a hol aztán nem volt nyugta a márciusi ibolyának. Az első ibolyacsokrot a főnöknő kapta. Aztán majdnem minden növendék haza is küldött levélben pár szál ibolyát, a tavasznak e legkedvesebb virágját.

Még másban is volt szórakozásuk a növendékeknek. A tavasz beálltával majdnem minden nap Bécsujhelyről katonák vonultak el arra felé gyakorlatra. A leányok hol ezt, hol amazt a katonatisztet, választották ideálnak. Csak Iza nem törte magát az ideálok után, ő továbbra is szívesen fogadta az abbé áhitatos és szerelmes pillantásait.

Pálma nem egyszer elgondolta magában, hogy barátnője, ez a szép szőke teremtés milyen boldog lesz . . . Hiszen már is két férfi bomlik utána. Barkócy, a festő Párisban gondol reá epedve, itt pedig a zárdában az abbé még a kápolnában is Iza felé tartja a kezeit, mikor mise közben áldást int. A libériás inas, a ki ministrál, nem egyszer tapasztalta, hogy még a misekönyv mellett is felig a növendékekre pislog, persze a ministráló inas nem sejtette, hogy ez a pislogó tekintet csak egy növendéknek szól.

*

Gyönyörű májusi reggel volt, a virágok illata balszamossá tette a levegőt. Fű, fa, virág szemmel látható színjátékkal gyönyörködtette a szemlélőt. Csak úgy lüktet az élet a nagy természetben, boldogságot osztogatva mindannak, ami és aki élni akart. És ki nem akar élni májusban, amikor ragyogó pompával hinti a nap éltetadó sugarait mindeneknek. Talán az emberiség legkevésbé érzi májusban azt a világfájdalmat, ami máskor sűrűn elfogja majdnem minden modernebb lelkű ember szívét. Májusban talán mindenki boldog. Mert a boldogság és élet öröme benne van a levegőben . . . A gyarló embernek egész éven át nincs a lelkében annyi gyönyörűség remény, mint abban a hónapban, a melyben a természet is egészen ujja születt.

És mégis, ha az ember gyarlósága felül emelkedik a természet törvényén, azon már nem segít még az áldást és életet hozó május sem. A gyarlóságnak az emberrel együtt el kell pusztulnia, ha még oly robusztus alakba is szorult a hitvány, természetellenesség . . .

A zárda kápolnájában vége volt a reggeli mi-

sének. A növendékek hármásával, négyesével jöttek fel az étterembe reggelizni.

A főnöknő félre hívta Pálmát és előre figyelmeztette, hogy meg ne ijedjen. Edes anyjától egy távirat érkezett, amely haza, illetve Budapestre hívja őt. Azonnal el kell utaznia. Ezzel átnyújtotta a táviratot a minden ízében reszkető leánynak.

Pálma megrémült arccal olvasta a következőt:

Atyád halálán van, a legközelebbi vonattal indulj. Budapestben várlak. Csókol: Anyád.

(Folytatjuk.)

FÜREDI JÓZSEF.

† 1904. január 18.

A függöny legördült neked jó fiu,
S mosolygó arcod meredt és hideg
Neked nem tapsol a jó publikum
Komédiádnak örökre vége lett.
Nem rég neveltél még egész szivedből
S nevettek rajtad a vig emberek,
Te néma lettél örökre jó fiu,
S az sir most, ki egykor nevetett.
Nevettél bár, de álarc volt csupán,
Belől a lelked sirt vérző könyveket
Gondolád, ha majd te nem leszel,
Ki gyámolítja árváid s özvegyed?
Egy Golgotha volt rögös kemény utad
A sors elédbe szirteket rakott,
Nyugodtan türted a sors csapásait,
S mosolygó ajkad nem panaszkodott.
Más egy országot sir fel jajszezával,
Esdő szavától a szirt megreped,
Te türted békén a sors csapásait
S nem mutattad a vérező sebet.
Megtörve bár, de vitted vérző tested,
Szentnek sok lenne a mit szenvedél,
De vitted tovább a nehéz keresztet,
Mert gondolád, ha kidőlsz a szenvedésben,
Ki gyámolítja nőd és gyermeked?
Családod volt mindened e világon,
Ezért türtél és nem panaszkodál,
Bár megszakadt szived a fájdalomtól.
Mosolyogtál, bár várt rád a halál, —
Torkodnak szegte csontos hideg kezét,
S beszédes ajkad örökre néma lett,
Mit nem hittünk el mosolygó vig arcodnak,
A legszomorubb bekövetkezett.
Mosolygva mentél el egy szebb hazába,
S fájó szivedre nehéz sirhant borul,
Kiket szerettél oly nagyon a földön
Szegény árváid s özvegyed rá borul.
S ha hallod ott lenn panaszos zokogásit
Fájó szived még egyszer meghasad —

S nem tud pihenni még a hant alatt sem
Neked pihenni tán ott sem szabad!

* * *

Pihenj nyugodtan kedves jó fiu!
Könnyű legyen a hant porod felett,
A kik szerettek a mig mosolyogtál,
„Majd gyámolítják árváid s özvegyed.“

Végh István.

TÖPRENGJEK-E ?

Irta: Szentirmay Elemér.

Mégis csak szív, egy megtört szív! Mint a vér mely körülfogja. — körülrohanja, — nem kék, azért csak ép úgy elszorul, épen oly göresös rohamok fogják el gazdáját, mintha brüsszeli esipkék között vonaglanék is a legdrágább libatollal keményen megtömött vánkösökban sirná könnyeit. — Sirni! Igaz, a mai világban komikus dolog, de talán még, vagy már az ujdonság ingerével hatva bámulásra; talán megindultságra is késztet. — És ugyan mit bánja az, kinek bánatja van, hat-e könnyeivel vagy sem . . . ha már valami megtörténtről van szó. — Mert ez bizony megtörtént s ezen változtatni emberi lénynek nem lehet. — Megtörtént, elváltunk.

Hanem ez a papír, mintha kiesuszni akarna a serény toll alól, mintha szellő emelné fel s kinyulnék előttem a maga fehérségében szellem magasságba s szemembe vagná vadját.

Hazudsz! — Ne piszkold be fehérségem, tisztaságom undok fekete betűddel, melyek megromlott lelkedből törnek elő. — Hazudsz, s önző módra bünt-bünre halmozva, a bűnhődést kerülni akarva az „Ó“ emléket rágalmazva, lelkiismereted gyöngé ibralását akarod meggátolni.

Hazudsz, mert nem váltatok el, te hagytad el „Ót“. És ha lehajtom fejem és ha bevallom is, ha megrendülök a vádra . . . csak tovább feketíteni e lapot, mert már gyalgó vagyok ahhoz hogy jó legyek, már nincs is jogom a jóságra.

— Igen, én hagytam el őt. — Én akartam szabadulni attól, akihez annak idején úgy vonzódtam, mintha csak nem is játék — nem is színházi komédia lett volna az a sok mélyen átértett szó, az a lelkesült hangulat, az a fékevesztett szenvedély. — És ha olykor — az átértett szavak ismétlése közben — a mult egyes képeit emlékezésem hideg verőfénye aranyozza körül, nem hiszem, nem képzelem a szabad akaratot, melynek ilyen szörnyszülőtte lenne ez a gonosztett.

Nem lehet ez az akarat önmagától szabad, valami már tévutra vezette, valami elesábitotta azt az egyszerű becsületes akarást, mely az odaadó szívvel együtt nőtt fel, valami megmérgezte, elkábította kárhóztos szerelmével s mivel ez akarat akkor már hitt az álnok önzésnek — megszületett a tett.

Eközben pedig észreveszem, hogy a töprengés keskeny ösvényéről az okoskodás kényelmes országutjára tértem át.

Rüdegen, higgadt ésszel tárgyalom ez esetet. Megismerem, megszerettem, de ő, bár észrevette, tőlem soha nem hallotta. Ám az a sok délután, mit együtt töltöttem vele mindinkább idegessé tette őt is, engem is. Láttam rajta, hogy nincs ereje véget vetni ismeretségünknek, elképzeltem zavarát, midőn kérdésemnek nem tudná olát megmondani, észrevettem gyakori elmélázásán, hangjának remegésén, hogy mindennek megoldását tőlem, az erősebbtől várja. És én várokotatni senkit se szeretek. Szóltam tehát a veszedelemtől mely minket fenyeget, szóltam a szerelemről, mely talán már . . .

. . . „Ne mondja tovább.“ Szakított félbe ijedten fordítva el lángra borult arcát, félve és mégis várva a következőket.

„Hogyan, hát maga is tudja már . . . észrevette, maga is érezte? . . .“

Nem felelt, de parányi jobbajával megszorítá kezemet hosszán, forrón, szenvedélyesen.

Ez volt az ő vallomása.

Én pedig, ha akkor elrohanok onnan, mint egy szégyenlős ifju s levélben bucsuzom el tőle, ma nyugodt lehetnék míg így elkedvetlenedve kell bevallanom, nemhogy erősebb lettem volna, hanem annyira gyenge, hogy az addig visszatartott vallomás rakéta módra s indus csillogással, megvesztegetően átérve hangzott el ajkaimról.

A mi ezután következik, az csupa idyll. — Édes ostobaság, mámoros szenvedély, gondoskodó gyöngédség, felségesen egybeolvadt harmoniája fűszerezve a meg gondolatlanúság jellegével. És úgy tartott ez jó ideig, míg aztán ez idyll szabályosan váltakozó, de mindig ugyanazon jeleneiteiben lassankint otthonossá váltam, kezdtem észlelődni, úgy hittem, hogy kezdek tisztán látni s néha rajtakaptam magam a bíralgatáson. A megesappant lelkesedés s az alattomosan közelgő unalom a két szem közti irányból összetalálkozva közre fogták s kitűzték maguknak a célt, hogy bebizonyítják nekem, mennyire céltalan az én szerelmem. Részletekre boncolták az enyelgést s kimutatták, hogy a sok édes perc, már nem édes, mert megszokott, ez a szenvedély nem mámoros, mert józan gondolatok hidegítik, az a gyöngédség pedig most már csak palástol sa ennek a változásnak s a mi pedig azt a sok bohóságot és ostobaságot illeti, az csak rövid időre megengedhető elparlagiasodása agyannak. És ebbe az utolsó gyengeségbe belekaptak, s az idyll a költői varázsából, a nyomán fakadó ábrándokból, a minden szépségéből kifosztott idyll hiába panaszkodott . . . ott hagytam, mert méltányosnak tartottam így cselekedni, mert felmenytvényt kaptam, felmentvényt, mely arról szól, hogy az ő társaságában elmém kénytelen volt nélkülözni táplálékát s kénytelen voltam eszméimben az ő gondolatvilágához megfelelően törpévé zsugorodni.

S ez az elbizakodottsággal beárnyékolt, önző mentesség nyugtat még meg egy küssé, mert különben a lelkiis-

meret szava folyton a fülembé zugna: vezekelj, légy a beismerés és bűnhődés keserves utján, mint kifáradt vándor s ne lássa meg szemed a bűnbocsánat reményt nyújtó közelségét.

De ugyan ki ne sietne önmagát megnyugtanni, ha mentsége van. — Ugyan ki esapná arcul önmagát? — Hogy aztán a mentség felhozása, ez a gyáva és lovagiatlan megokolás arcpiritőbb bármely arculesapásnál is az már elvitázhatatlan. S hogy mindez a dermedt okoskodás teljesen saját magam lelkét nem elégíti ki, azt érzem. — Érzem ezt és sejtem azt, hogy kifogyva e száraz cáfolgatókból csak ismét vissza térek oda, hol kezdtem, elismételtem újból kezdtem . . . a végtelenségig, folyton a bűnbánat és a megnyugvás között ingadozva és végleg soha megnyugodott, mert . . . mégis csak szív, egy megtört szív . . . ! és, mert . . . szívem nekem is van.

CIGÁNY NÓTA.*)

Szép lányt ölelni vidám cimborák közt:
Mint tarka lepke, — szállni százfele:
Csorbult pohárból lőrét hajtogatni,
A míg álmokkal van szívem tele;
A mit meguntam, elhajtíni vígan,
Szeretni azt, ki rosszul bánt velem;
A fény mellett az árnyékot lenézni:
Ez az én üdvöm, ez az életem!

Zsebem üres, de másét nem kívánom,
A gazdagságom egy pár méla dal,
De ezeket is világgá dobálom,
S ha jobbam ád, — nem tudja azt a bal.
És hogyha kérdik tőlem gunyolódva,
Mért csak a szívről zengek éneket, —
Azt felelem, hogy böleselkedve nyögni
Reáérek, ha majdan vén leszek!

A szívem telve. Tulcsapongó vígság,
Barátság, jókedv, gaz szerelem,
Örök érzések lengő habja ringat,
És tündérialmok játszanak velem,
S ha hébe-hóba bús melódiába
Belésirom, mitől szívem dagad,
Ki halja meg? Kinek mi gondja rá,a?
Az arcom mégis mindig víg marad.

Cigány vagyó?, — a vérem nyughatatlan,
Az egész világ szűk, kicsiny nekem,
S keblemre zárom az egész világot,
Ha átölelva csókol kedvesem!
Nem nézek be a dolgok lényegébe,
Mindegy nekem, bárhonnét fuj a szél:
A gondokat, a but a sutba vágom:
Boldog, a ki a pillanatnak él! . . .

Kaszab Géza.

*) Kaszab Gézának „Két Isten” című verskötetéből.

AZ ALFÖLD SZÉPSÉGRÓVATA.

Ottenberg Ilonka.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Ugy vesszük észre, hogy a színházi pályázat kihirdetésének a szele már lengedez Zilahy körül, mert tényleg vasszorgalommal lát utánna, hogy a színházi estéket élvezetessé tegye a közönségnek. Ha ez a ritkán tapasztalt szorgalom továbbra is így tart, talán remélheti Zilahi, hogy az új ciklusra újra övé lesz a színház. Ámbár esodálatos antipátiával viseltetnek Zilahi iránt azok, a kik dervis táncot jártak körülötte, mikor Aradra jött. No meg a jövő ciklus elnyerését kétesse teszi az, hogy az ország összes előkelő színigazgatói pályáznak az aradi színházra. Aradon is van egy művészember, kinek tudása, szakavatottsága és Odry művészeti igazgatóságával az aradi színházat arra a piedesztálra emelné, a milyen a multakban volt, de hagyom ezt most, a a mire lesz még alkalom visszatérni.

A mióta Zilahy színigazgató, még ilyen mozgalmas hét nem volt. Az igaz, hogy a botrányos szereposztással újra tönkretették a művészi élvezetet, de de mégis megemlítésre méltó az, hogy e héten három bemutató előadás volt.

K. Hegyesi Mari és Paulai Erzsikével került színre az Ujabb veszedelem. Hegyesi Mari és Paulai Erzsike játéka tényleg elérte azt a magaslatot, a mit igaz művészetnek neveznek, a környezetből különösen kivált Bónis, Gazdy Aranka, Juhász és Gööz Aranka.

Két örökszép tárgyú dráma is színre került Hegyessy Marival, a Lovodi árva és a Kaméliás hölgy. Az utóbbiban Armandot Könyves játszotta, a ki nyílt színen igen sok tapsot kapott. Szinte esodaszamba megy, hogy ezt a szerepet is nem Mariházy játszotta, — illetve rontotta el a vezetőség esodabogaras kedvéből.

Krammer Teréz kamara énekesnő énekművészetében is gyönyörködhetett a héten a közönség. Szép Galatheában és Faust operában lépett fel a művésznő, a mely darabok a megérdemelt fényes sikert aratták. Galatheában Bejczy, Répássy Guszti, és Polgár Sándor teljesen és sikerrel beilletek az előadás keretébe. A Fauszt előadásáról is a legjobbat mondhatjuk.

Don Pietro Carussóban Bónis, Aranyósi Janka és Békés oly páratlan összjátékot produkáltak, hogy legkritikusabb szem is meglehetett elégedve Bónis a gróf szerepét az ő megszokott színpadi otthoniaságával és az ilyen szerepekben őt jellemző eteleganciával játszotta meg. Békés Don Pietrója kabinetalakítás volt, ugyszintén Aranyosi Janka is a megszokott kedves és egyszerűeszközökkel játszotta az elbukott leányt. A közönség sokat tapsolt.

Mariházi Miklós művészete Felette sajnálom, hogy Mariházi Miklóssal — akit különben mint magán embert felette nagyra becsülök — mint színművészzel itt e helyen külön kell foglalkoznom, de késztet arra az a végtelen szeretet és teljes hódolat, a melylyel az igaz színművészet iránt viseltem. Éppen ez az érzelem az, mely kérelhetlenül adja a tollamra azokat az igazságokat, a melyeket itt e helyen elmondandó vagyok.

Alig két éve annak, hogy Mariházi Miklós, minden előképzettség nélkül — mert tudommal azelőtt: földbirtokos és mint ilyen színházi habitué és talán művész mecenás is volt — a világot jelentő deszkákra lépett... Ezt elvégre mindenki megteheti, ha még annyira is tud van a harminc éven, ha tehetsége van hozzá. De Mariháziról az ellenkező bizonyult be. Mert Tarján Gidát úgy játszotta meg az aradi színpadon, hogy ahhoz fogható rosszat még elképzelni sem lehet. Ez bizonyítja azt is, hogy Mariházi szerelmes bonviván szerepekre egyáltalán nem való, mert a Dolovai nábob leányában azután Szentirmai játszott és e mellett még sok, sok közepes és kisebb szerepeket, a melyeket ha rosszul játszott is meg — mert mindig rossz volt — elnézte a közönség azért, mert tudta, hogy Mariházi nem verbeli színész és a színművészetben multja sínes, tehát csak gyakorol, hogy legyen belőle valami. A páholybérlok, az előkelőségek, barátságos ismerősei, a földszintre járó újabb címborái csak ki nem fűyölhettek: sőt tapsoltak is neki jóakarattal, szíveségből, hogy bátorítsák, hadd bontogassa tehetsége szárnyait. Így jutott el Mariházi Miklós a Csodagyerekekben egy jobban kreált szerepéig, ahol helylyel közel talán a tapsot is megérdemelte.

Tehát jól van, két évi gyakorlat után sikernek ez is elég!? Hogy Mariházinak elég, azt bizonyítja az, hogy lelkét végtelen — kissé beképzelt és kissé szemérmetlen művész — ambíció fogta el... Felesapott rendezőnek is, Könyves Jenő helyett, a ki valamikéval jobb színész és a rendezőségre 20 évi színészkedés és színpadi játéktudás és rutin kvalifikál és ad jogot drámák, színművek és egyéb daraboknak a rendezésére.

De ugy van az, a ki sokat akar, az végeredményben kevéssel is kell, hogy beérje... Mariházi dehogyan érte be kevéssel, sőt bonviván és jellem szerelmes vivós szerepekre vágyott. Úristen, — gondolta magában — csak mint az aradi nemzeti színház egyik rendezője ezt a esekélységet csak elérhetem, hogy eljátszhatom Rochester lordot és az Ujabb veszedelemben Freydieres szerepét, a mely szerepek mind azt igénylik, a mivel Mariházi nem rendelkezik. Ha elolvassná Mariházi Arisztoteles írásait a színjátszás művészetéről, megtudná, hogy mit tett ő akkor, mikor belement kontárkodni abba, a mihez nem való, a mihez nem ért. És ha lelkiismeretes önértet szállná meg a csufos bukásra, vissza kellene hogy menjen az ökör szarvához, gazdálkodni: mert ehhez csak kell értenie egy volt földbirtokosnak.

Az interpretáló művészet megteremtői Epicharmusz és Formisz nem tudom mit eselekedtek volna Mariházival, ha látják, hogy dacára a sok bukásnak, azért mégis ráül a színművészet testére és szípolozza azt, a közönség bosszantására és a pályatársak anyagi és erkölcsi megrontására. De beszéljenek a tények.

Megengedem, hogy Rochester lord szerepébe beugrott, de ezt egy művelt embernek nem szabad tenni, ha sejtí, hogy ugysem tudja megjátszani, rutin, játék, tudás, alak és organum nélkül.

Az újabb veszedelemben Freydieres szerepet kitérő kifogásokkal magához csikarta, pedig Könyves már betanulta a szerepet és mégis elvették tőle. Mariházi azzal érvelt, hogy csak a próbán helyettesíti azt, aki lejön Hegyesi Marival vendég szerepébe. A végén pedig ő játszotta el Freydierest olyan botrányos rosszul, hogy a közönség nevetni volt kénytelen, ha bosszankodni nem akart. Ez tény, ez igazság, ezt elvitatni nem lehet... Ezért csak szégyenkezni lehet.

Bár látta volna Mariházi önmagát a színpadon: miní egy automata ember, olyan esetlenül mozgott Hegyesi Mari mellett, aki kénytelen volt őt nyílt színen egy és másra figyelmeztetni. Ez által a legkomolyabb jeleneteket Mariházi nevétségessé tette...

De hát eíég az igazságokból és szálljon magába Mariházi Miklós és ne mondja azt, hogy mi és ki ez vagy az a sajtó, adjon valamit az igaz szóra és lássa be, hogy eddig csak elnézésből nem mondták meg szemébe az igazat: én megmondtam.

Most pedig gratulálok a Vigszínháznak, hogy Mariházi Miklóst tagjai sorába édesgette: az aradi szegény Nemzeti színház nem lesz vele szegényebb: sok szerencsét.

H. Fekete Aranka Ez a szép tehetségű énekesnő, mint ahogy a lapokból is értesültünk, már a jövő színiévadra is szerződött, elsőrendű tagja lesz az aradi nemzeti színháznak. Ezt csak örömmel vesszük azok után, hogy H. Fekete Arankát a Czigány báró Saffijában játszani láttuk. Mint koloratur énekesnő határozott erőssége lesz úgy az operette, mint az opera előadásoknak egyaránt.

Hogy az énekesnőknél oly gyakran hiányzó játékkedvességgel is rendelkezik H. Fekete Aranka, ez csak dicséretes előnyére válik a művésznőnek. Ezt tapasztaltuk a Falurossza Finom Rózszi szerepében is: szinte meglepő volt az a színpadi otthonosság a mint a világot jelentő deszkákon mozog. És merjük állítani, hogy H. Fekete Arankát ha többször játszatják népszínműbe, nem lesz ő nála jobb és több hangyaggal rendelkező népszínmű-primadonna a vidéken.

A taps, és a hallható elismerések után mondhatjuk, hogy rosszul teszi a színház vezetősége, hogy H. Fekete Arankát oly ritkán juttatják öt megérdemlő szerephez.

JO ÉJSZAKÁTI

Könyvek felett, görnyedő munkában
Szomju aggyal virraaztok megint,
Halkan, halkan közeleg az éjféli,
Szellemezárnya lágyan meglegyint.
Eszembe jut: Miért küzdök, virraaztok?...
— Tenyeremre hajtom homlokom —
Téged ugye, játézi álom ringat?
Jó éjszakát drága angyalom!

Láad az ember azért alazik éjjel,
Hogy, ha álma békés és nyugodt,
Schae láason éjjet, sötétséget,
Egyre fényee, tündöklő napot.
Alkony és hajnalpir folyjon özeze
Mint a rózeák fehérarcodon! —
— Álmodj fényee hajnalhaadáról.
Jó éjszakát drága angyalom!

Köröttem éj, sötét néma éjjel.
Az égen fönt halvány fény ragyog.
Naptény az is. Fényeeebb hazából
Átlopják hozzánk a csillagok.
Mint a remény a szív éjszakáján.
Láad, a remény az én csillagom
Ragyogó álomtól lopja fényét...
Jó éjszakát drága angyalom...

Forró, fényee napvilágért küzdök
Fenn, virraaztva siket éjeken,
Szerelem és dicevagy, mint a ezámum
Viharzanak át a lelkemen,
S e viharnek hangja az a sok dal
A mit rólad zengek én napom!
De te azért soh'ee álmodj rólam...
Nyugodt álmat drága angyalom!

Balázs Béla.

ALFÖLDI HIRESSÉGEK.

Müller Károly.

E rovat alatt, akit most bemutatunk, legkevésbé sem szorul arra, hogy érdemeit és hírességeit e helyen méltassuk. De kénytelenek vagyunk vele, hogy foglalkozzunk Müller Károlylyal, mert ha nem tennők, akkor e rovat intencióinak lelkiismeretesen nem tennénk eleget.

Pedig a mindenképen tisztességes toll irásának legfőbb erőforrása az igazság, a korrektség. Az az őszinte, a tiszta és lélekből fakadó írói ősforrásnak a lüktető ereje az az erény, melyeket ha igazságokat ír a toll — hogy az olvasó is belátja és elismeri megdönthetetlen-ségét annak, a mit olvasott. Szóval erényes szív és lélekigazságokból irt sorok rendszeren meg'alálják a szívekhez az utat.

E sorok elméletében szinte benne van Müller Károly egyénisége, akár ne is írjak többet ide esatolt arcképéhez. De mivel alig mondtam még valamit Müller Károlyról, hát azzal kezdem, hogy Arad társadalmának és e záros mindenképeni fejlődésének ő a lelke. És ez volt kora ifjuságától kezdve.

Még nagyon ifju ügyvédjelölteske volt amikor az aradi független és 48 as párt jegyzője, majd rövid idő múlva elnöke lett. És a hosszú évtizedek óta minden a várost, a magyarságot érdeklő mozgalomban előljárt. Már vagy 20 év óta városatya, nem virilis jogánál fogva, hanem mindenkor egyhangu választással tisztelik meg polgártársai. Alig van egyesület, amelynek elnöke, vagy diszelnöke ne volna. Mint ügyvédnek pedig annyi az ügyészi tisztsége, hogy alig tudunk erre hasonló példát felhozni. Az ipartestület, az aradi Kossuth-asztaltársaság, a névtelen- és a fillér-asztaltársaság, a bérkocsis ipartársulat a megmenthetője, hogy Müller Károly mint

ügyvéd mi mindent tud elvégezni. Mint városi képviselő, tagja a város közigazgatási bizottságának, azonkívül tevékeny részt vesz a szinügyi bizottságban is; szóval Müller Károly nélkülözhetetlen polgára Arad városának.

Utoljára hagytam azt, hogy a sajtónak is számbavehető munkatársa, vezércikkei mindenkor döntő súlylyal bírnak, abban az ügyben, melyet tolla alá vett. S ezért neve is, mint főszerkesztő, joggal ott diszeleg az aradi független és 48-as párt tekintélyes lapján a Függetlenségben.

Müller Károly már országos képviselő is lehetett volna, de ő erre nem vágyik, mert minden nap szüksége van reá Arad városának, mert az ő munkássága nélkülözhetlen. Ámbár az utolsó képviselőválasztáson az aradi független és 48-as párt kérésére, unszolására elfogadta a jelöltséget, és ha egy kicsit komolyabban és erélyesebben korteskedett volna Salacz Gyulával szemben, bizony, bizony az ő neve került volna ki győztesen az urnából. De hát talán nem is akarta megbuktatni az ősz podesztát.

Boldog lenne Magyarország, de boldogabb lenne Aradvárosa is, ha több ilyen lelkes polgára volna, mint a milyen Müller Károly.

Judex.

IRODALOM.

Kaszab Géza verskötete. A jobb verselők közül való az, ki már az „Aradi Közlöny olvasói előtt is — *zab* néven ismeretes, aktuális heti tárcá versével igazán élénk érdeklődésre tett szert.

Két isten cím alatt lát napvilágot Kaszab Géza újabb verses könyve, melynek tartalmára az alábbi hangulatos előfizetési felhívás adja meg a kellő felvilágosítást:

Három éve, hogy második verseskötetemet utnak indítottam a hír forrása felé. Hogy azóta évek teltek, mint a mesebeli apa, utána indítom én is a harmadik fiamat. Talán majd találkoznak valahol, és talán a legfiatalabb fiu vezetése alatt elérik együtt a célok célját. Utravalóul csak a szívem melegét adom ennek is, mint a másik kettőnek; — ha valakinek utjába kerül, kérem támogassa. Husvétkor jelenik meg a harmadik verseskötetem a fiatalabb festőgárda néhány erős tehetségű emberének az illusztrációival. Kérem a közönséget, fogadja szeretettel. Arad, január hava. *Kaszab Géza*, az *Aradi Közlöny* szerkesztőségében. A könyv előfizetési ára 2 korona. A ki öt előfizetést gyűjt, tiszteletpéldányra tarthat számot.

A NAGY VILÁGBÓL.

† **Pichler Győző.** Szinte hihetetlenül hangzott az a hír, hogy meghalt Pichler Győző. Ámbár mindenki tudta, hogy nem sokáig viszi, de hogy ilyen hirtelen el lesz szőlítva az élők sorából, azt alig hitte valaki.

Pichler Győző azok közzé tartozott, aki álomnak hiszi azt, hogy valaha az ország elsői között fog állani... Éppen ez a legfeltűnőbb, hogy akik legtöbbszörre kalandoznak a sejtés, a karriervágy-álmok országában, azok a legtántorihatlanabbak, a legtöbbszörre sikertelennek látszó küzdelemben.

Ehhez járul még a barátok, a környezet, az állítólagos jóakarók gunyakacaja, ami annál inkább kitartóbbá teszi azt, kinek akarata, vágya a magas pole.

Ha sokat is álmódott Pichler Győző ifjabb éveiben arról, hogy ő belőle talán mégis lesz vagy nem lesz valami, az életben, egész addig, a míg Kossuth Ferenc titkára nem lett, sokszor tapasztalhatta, hogy bizony a sivár élet, a kegyetlen valóság sokkal inkább lerombolja azt az illúziót, amit egy szép álomban elvesztett az ember. Az álomesalódás nem fáj, de az életünkben a sorsunkban tapasztalt kudarc a szívig, a velökig hat...

És mégis... Pichler Győző felülkerekedett úgy az álmok, mint az élet esalódásain és a sors azért kedvében járt, mondhatni, hogy az ország elsői közé emelte őt. De ezt kizárólag a saját fáradszorgalmának köszönhetette.

Eleinte az élecek célpontja volt ő képviselőtársai előtt, akik csakhamar belátták, hogy nem jó Pichlerrel kikezdeni, mert nagyon is vissza tud ríposztírozni. Így lett a még alig huszonnyolc éves ifjúból komoly és tekintélyes honatya, ki ha beszélt és érvelt, bizony meghallgatták és nagyon is komolyan vették.

A gondviselés megelégette szegény Pichler Győző boldogságát és az alig harmincegy éves honatyát elszőlította az élők sorából. Nekünk, szegényebb proletár embereknek bizony, bizony, érdemes néhány könnyet hullajtani a példás jellemű néhai dr. Pichler Győzőért.

*

□ **A szocializmus.** Ugy látszik, hogy Aradmegyében meleg ágyva van a szocializmusnak. Ujabbban a siklói zendülés tartja izgalomban az eleki járást.

Csodálatos, hogy még alig egy néhány év előtt Aradmegye lakossága csak hírből ismerte a szocialis elveket, ma már nem csak az alföldi pornépe hive ennek az anarchizmussal feleresztett eszmének, hanem mint a szentannai, seprősi talpasi és siklóli zendülések is bizonyítják, az egészségtelen, a fanatikus szocializmusnak az országban főfészek Aradmegye lesz.

Hogy az átkozottan fanatizált eszme milyen áldozatokat követel magának az a seprősi zendülés alkalmával szomorú beigazolást nyert, mert a föld porát vagy 8—10 ember vére festette pirosra. Szerenese, hogy ez Talposan és Siklón nem történt meg, ez minden esetre a mérvadó körök türelmes és tapintatos intézkedésének köszönhető. Az igaz, hogy Talpas már meg van szállva egy század

katonával; Siklón összpontosították a csendőrséget, de hát elvégre az ártatlan nép nagyon és életbiztonsága ezt megköveteli. Mert bizony a zavaros és megérthetetlen eszméktől fölbujtott tudatlanság örögi ítéletre — gyilkosságra és rablásra — képes, melyekhez a józan, az életképes, szocialis igazságnak és felvilágosodottságnak semmi köze.

*

+ **A pápa lemondása.** Ugy látszik, hogy a római biborosoknak sehogysem megy a fejükbe az, hogy Ferenc József osztrák császár és magyar király élt a vétó jogával. Pedig hát Rampolla sohase lett volna olyan liberális szellemű pápa mint a milyen X. Pius. Éppen talán ez fáj a bibornoknak, hogy egy olyan ember jutott a Szent Péter örökébe, aki nem hajlandó az elődök copfos szokásainak magát alávetni. Nagyon természetes, hogy a volt velencei biboros, a ki a világi élethez nagyon hozzászokott, nem igen tudja magát beélni abba az állítólagos fogságba, melyet a Vatikánban való örökös intrikák okoznak . . .

Bár milyen hírek is terjednek a pápáról, az minden bíznynyal tulzott lehet. Mert X. Piusz nem olyan öreg és nem olyan gyenge jellemű ember, a kit könnyen befolyásolni lehet. Talán éppen ezért boszankodnak a biborosok és külső hírekből akarják megingatni a jóságos pápa jellemét. Hogy a lemondásra kényszerítsék, azért szövik ellene a vatikán falain kívül azt az intrikát, melyet a katolikus világ megnyilatkozásaként akarják beerőszakolni X. Pius lelkébe.

Aki látta Velencében X. Piust, amikor még biboros volt és a ki csak egy kis emberismerettel bír, az mindenesetre tudhatja, hogy X. Pius arcán nem az akarathiány és a befolyásolható jellem tükröződik vissza, hanem az erély, mely le fog tudni küzdeni minden intrikát. Azért hát, de hogy is fog lelépni a pápa szent Péter trónjáról,

EMKE gyújtót kérjen mindenki!

DEUTSCH IZIDOR

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

ARAD, TEMPLOM-UTCZA, MINORITA-PALOTA.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

óra-, ékszer-, arany- és ezüstneműekben.

Legnagyobb választék!

Ékszertárgyak,

tört arany-, ezüstneműek és zálogozódulák
a legmagasabb árbán megvételnek.

Lakás-változtatás.

Morgenstern Gyula

DENTIST.

Arad,

Andrássy-tér ● ● ●

● ● ● **15. szám.**

Foghuzás, fogtömés (plom-birozás), egyes fogak és fog-sorok, arany fogkorona, gyökér-fogak és áthidalások szájpadlás nélkül stb. stb. speciálista.

Kivételes árak

Porter Vilmos

Nagy Áruháza

Arad, Szabadság-tér.

Férfi-íngek.

Lábravalók.

Férfi zoknik.

Kalapok.

Nyakkendők.

Férfi kezttyük.

Női ingek.

Háló kabátok.

Alsó szoknyák.

Blúzok. Övek.

Derékfűzők.

Női kezttyük.

Férfi, női és gyermek-czipők nagy választékban.

10 korona vásárlásnál minden vevő életnagyságu ingyen fényképet kap csupán a keretért térítendő meg 3 korona.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkoznak.

Hoffmann Sándor

A R A D,

==== Színház épület. Szabadság-tér sarok. ====

Városi és megyei telefon 10.

Remek szövet, barchet és vászon.

Legnagyobb választékban **maradékok**
Karácsonyi ajándékoknak előnyös árakban.

HOFFMANN SÁNDORNÁL ARADON.

Városi és vidéki telefon 71.

Városi és vidéki telefon 71.

FEJÉR

GYULA

TEA-, RUM-, FÜSZER-, CSEMEGE- ÉS ÁSVÁNYVIZ KERESKEDÉSE

József főherceg ö. es. és kir. fensége udvari szállítója.

TEMPLOM-UTCZA 1. SZ. ARADON, A „FEHÉR KUTYÁ”-HOZ.

Van szerencsém alábbi hirdetésemre a nagyérdemű közönség szíves figyelmét fölhívni és ez alkalommal föl-
kérni, hogy előforduló szükségleténél becses megbízásaival szerencsétlenül méltóztassék. biztosíthatom, hogy mint ez-
ideig, ugy ezután is mindenkor pontos és gyors kiszolgáltatásról, kitünő, jó minőségű árukról és olcsó árakról gondoskodom.

Ajánlataim a következők: Valódi londoni ananasz, jamaikai és demarara rumok. — Eredeti orosz és
kínai teák. — Különös figyelemre méltók az Imperial-elegy, Karlsbadi, Viktória és Császár-keverék teáim. — Minden-
kor friss minőségű Kabos, Oroszy, Schmidt és angol tea-sütemények és Dessert-szeletkék. — Legfinomabb szalon,
fóndán és csokolád-czukorkákat. — Mindennemű friss deli gyümölcsök cukorba mártva. — Suchard, Fiume, Küferle
és Lejet-féle csokoládék. — Eredeti Bozeni befőtt gyümölcsök nagy választékban. Borsó-, gomba-, zöldbab-, ugorka-
és olajbogyó-conservék.

Kirándulásokhoz: Nyelv, sódar, bornyuszelet, gulyás és hal-conservék. — Eredeti francia, milánói és
honi csemege-sajtok. — Gothai, braunshweigi, frankfurti, berlini, kassal husfélék. — Hideg felvágottak. — Magyar és
francia pezsgő-borok a legelső czegektől. — Amsterdami, zarái, francia és magyar készítményű likőrök. — Magya-
rádi erdélyi, ménesi tokaji csemege-borok. — Magyar és francia cognacok. — Mindennemű páczolt, füstölt halak,
angolna, pisztráng, lazac, orsovai és elbai Caviar.

Friss töltésű ásvány-, gyógy- és savanyúvizek. — A legjobb fűszerárak és csemegefélék. — Szobabeeresztési
szerek, lakkok és festékek. Mosdószappanok és pipereczikkek.

☞ Készpénzletésnél 2 százalék jutalék. ☜

Fióközletem József főherceg-ut 12. szám.

Csomagolásért vidékre nem számítok fel semmit.